

RTEN.

Diligenskusken berättar.

Något om forna tiders posttrafik på Ödeshög.

Häromdagen talade jag vid en gammal Ödeshögsbo om gångna tider och seder, skriver märket Sj. i Ö.-Bl. Bland annat kunde han berätta om, när posten mellan Mjölby och Jönköping transporterades efter hästskjutsar. Före år 1872 gick linjen mellan Skeninge och Jönköping. Min sagesman körde som pojke själv postkärren under 1880-talet, och hade från denna tiden en hel del upplevelser som han under samtalets gång erinrade sig.

På den tiden var postkontoret beläget i Backasand med den ännu i livet varande postmästare Herman Cerwin som föreståndare. Tidigare, eller på 1840-talet, fanns vid St. A-by kyrka en poststation, vilken sköttes av ovannämnda Cerwins fader. När brev anlände med postdiligensen — närmaste postkontor var Skeninge kungjordes detta i kyrkan o genom en lucka på dörren till sin bostad utlämnade postmästaren desamma mot en lösen av 1 skilling banco, senare 3 öre pr st. År 1889 flyttades postkontoret från Backasand till Ödeshög och var där förlagd till »Tornhuset» och Gatugården. Före 1872 transporterades posten med den s. k. postdiligensen, vilken även medförde passagerare. Denna drogs av trenne hästar. Hästombyte skedde vid gästgivaregårdarna i Östad, Backasand, Sjöberga, Grenna, Råby o. Skärstad.

Efter nämnda år började kärrposten, som höll på till år 1889, vid vilken tid Ödeshög erhöll järnvägsförbindelse. Under kärrpostens tid lik som tidigare leddes transporten av medföljande postiljoner. En av dessa, postiljonen J. E. Eklund, var särdeles populär ute i de bygder, där postskjutsen gick fram, och många äro nog de historier om honom, som ännu leva kvar. Min sagesman påstår också, att resorna tillsammans med Eklund aldrig voro vare sig tråkiga eller långsamma, eftersom han var laddad med roliga historier och genom dessa spred glädje och munterhet bland alla han kom i beröring med. Vid ankomsten till resp. hållplatser blåstes alltid signal i posthornet. I detta var E. särdeles slängd. Han kunde nämligen locka fram nästan vilka melodier som helst på sitt horn. Till ankomstsighalen hade någon av bygdens befolkning diktat en visa, varur följande strof av många ännu ihågkommes: »Britta, Britta nu kommer posten! Britta, Britta tänd på ljus». Men Eklund blåste ej endast vid hållplatserna, utan var det någon ungmö han hade ett gott öga till kunde han vid passerandet av den sköna bostad uppstämman en låt. Många fönster stodo — säges det — under de varma sommarkvällarna öppna för att vederbörande innanför ej skulle gå miste om de ljuva tonerna.

Här en annan historia om denne Eklund. Han var en stor och stark karl och därtill ej rädd för något. På sin tid spreds ryktet att stortjuvarna Hjert och Tector skulle finnas i trakten av Holaveden utmed Vät-

tern. Order gavs därför, att posten ej fick köras utan att en vuxen person skulle medfölja. Postkuskarna utgjordes eljest i vanliga fall av halv-vuxna pojkar. Vid Sjöberga blevo alla sjuka när Eklund kommenderade en vuxen person till kusk, då de hörde orsaken. Postpojken skrek av alla krafter, och ingen vågade följa med. Då tog Eklund pojken i kragen, kastade upp honom i kärren och färden fortsattes ut i den mörka natten. Inom kort hejdades skjutsen av en karl, som frågade vad klockan var. »Hon är fyra du», svarade Eklund och räckte fram pistolen, varvid mannen rusade in i skogen. Det troddes vara en av de nämnda bovarna.

Postiljonerna blevo alltid anlitade med att uträtta ärenden åt ortsbefolkningen. För att komma ihåg alla sådana hade Eklund för vart och ett av dem ett timotejstrå instucket i sitt ärmuppslag. Han kunde gendomligt nog ej skriva mera än sitt namn. Några ärenden glömdes dock ej.

Nu har skrivits så mycket om Eklund, att det kanske kunde vara nog, men jag dristar ändå att i fantasien följa med honom på en tur i postkärren Ödeshög—Mjölby något år under senare delen av 80-talet. Starten skedde kl. 6,45 em. med ankomst till Mjölby kl. 11 på natten och återresa därifrån kl. 5 morgonen därpå. Ankomsten till Ödeshög skedde då kl. 9,45 fm. — Vilan i Mjölby blev, som synes, ej så lång, vid förseningar på grund av oväder eller andra orsaker kanske ingen alls. Tiden vid de olika stationerna antecknades emellertid mycket noga på ett pass för att höga vederbörande skulle kunna kontrollera att inga onödiga uppehåll gjordes under vägen.

Första poststationen, där uppehåll gjordes, var Rök, vars postlokal var förlagd till klockare Lynells bostad. Nästa station var Väderstad. Men dessförinnan gjordes uppehåll vid Kvarntorps handelsbod, där lösa postväskor till de närbelägna gårdarna växlades. För några år sedan bortgångne köpman Karl Löf var på den tiden handelsföreståndare där, och uppehållet blev kanske litet längre än det borde varit enligt tidtabellen, då ej endast postväskor utan även en del muntra historier växlades. Vid Väderstad poststation stod klockaren Karl Andersson för chefskapet. Här köptes frimärken till lösbrev, som tidigare uppsamlats vid vägskalet. Frimärksinköpen skulle egentligen gjorts i Rök, men Väderstad föredrogs, ty här bjöds på traktering i form av kaffe. Och så träffade man ju den alltid gemytliga och gästvänliga folkskolläraren Ossian Gustafsson, i vars sällskap tiden alltid gick förfort. Nästa poststation var Mjölby, där dagens tur var slut. Posten avlämnades här i början på 80-talet vid järnvägsstationen men några år senare vid samma ställe där postkontoret nu ligger, ehuru huset på senare år ombyggt.